



# **MOJA SOBA V ŠIRNEM SVETU – KAJ VSE OBJAVLJAMO NA DRUŽABNIH OMREŽJIH**

Računalništvo

Raziskovalna naloga

Avtorici: Blažka Fišer in Charlie Križanc Stojnšek

Mentor: dr. Andrej Šafhalter

Makole, 2019

## **ZAHVALA**

Iskrena hvala mentorju Andreju Šafhalterju za nasvete, predloge, podporo, strokovno pomoč in ves namenjen čas. Hvala tudi učiteljici Petri Bercko Beranič, ki je najino nalogo lektorirala, in učiteljici Nataši Kosajnc, ki je prevedla povzetek naloge.

## KAZALO VSEBINE

1 UVOD .....	6
2 TEORETIČNI DEL .....	6
2.1 Facebook .....	6
2.1.1 Pravila Facebooka .....	6
2.1.2 Uporaba .....	6
2.1.3 Nasveti .....	7
2.2 Laži in Grooming .....	7
2.3 Nasilje na spletu .....	7
2.4 Instagram .....	7
2.4.1 Uporaba .....	8
2.4.2 Tveganja .....	8
2.4.3 Zasebnost .....	8
2.5 Kraja identitete .....	8
2.6 Obnašanje in komuniciranje na spletu .....	9
3 EMPIRIČNI DEL .....	10
3.1 Raziskovalna vprašanja .....	10
3.2 Raziskovalne hipoteze .....	10
3.3 Raziskovalna metoda in raziskovalni vzorec .....	10
3.4 Spremenljivke .....	11
3.5 Namen raziskave .....	11
3.6 Postopki zbiranja podatkov .....	12
3.7 Postopki obdelave podatkov .....	12
3.8 Preizkušanje hipotez .....	12
3.8.1 Preizkušanje hipoteze H1 .....	12
3.8.2 Preizkušanje hipoteze H2 .....	13
3.8.3 Preizkušanje hipoteze H3 .....	14
3.8.4 Preizkušanje hipoteze H4 .....	15
3.8.5 Preizkušanje hipoteze H5 .....	16
3.8.6 Preizkušanje hipoteze H6 .....	17
3.8.7 Preizkušanje hipoteze H7 .....	19
3.8.8 Preizkušanje hipoteze H8 .....	19
3.8.9 Preizkušanje hipoteze H9 .....	20
4 RAZPRAVA .....	21
5 ZAKLJUČEK .....	21
6 LITERATURA .....	22

## KAZALO SLIK

Slika 1: Razlike med spoloma glede objavljanja osebnih podatkov na Facebooku. ....	14
Slika 2: Razlike med spoloma glede prikaza vidnih prijateljev na Facebooku. ....	15
Slika 3: Razlike med spoloma glede prikaza profilne slike obraza na Facebooku. ....	17
Slika 4: Razlike med spoloma glede prikaza profilne slike obraza na Instagramu. ....	18
Slika 5: Razlike med spoloma glede prikaza spornih slik na Instagramu. ....	20
Slika 6: Razlike med mlajšimi in starejšimi učenci glede zasebnosti profila na Instagramu. ....	21

## KAZALO TABEL

Tabela 1: Število (f) učencev in strukturni odstotek (f %) učencev po posameznih razredih. ....	11
Tabela 2: Število (f) učencev in strukturni odstotek (f %) učencev po spolu. ....	11
Tabela 3: Objavljanje slike obraza na Facebooku. ....	12
Tabela 4: Objavljane slike obraza na Instagramu. ....	13
Tabela 5: Razlike med spoloma glede objavljanja osebnih podatkov na Facebooku. ....	13
Tabela 6: Razlike med spoloma glede vidnih prijateljev na Facebooku. ....	14
Tabela 7: Objavljanje spornih slik na Facebooku. ....	15
Tabela 8: Objavljanje slik s prijatelji ali družinskimi člani na Facebooku. ....	16
Tabela 9: Objavljanje slik s prijatelji ali družinskimi člani na Instagramu. ....	16
Tabela 10: Razlike med spoloma glede na objavljeno profilno sliko obraza na Facebooku. ....	17
Tabela 11: Razlike med spoloma glede na objavljeno profilno sliko obraza na Instagramu. ....	18
Tabela 12: Označene slike z lokacijo na Instagramu. ....	19
Tabela 13: Razlike med spoloma glede objavljanja spornih slik na Instagramu. ....	19
Tabela 14: Razlike med različno starimi učenci glede na javni in zasebni profil na Instagramu. ....	20

## POVZETEK

Teoretični del raziskovalne naloge opisuje pravila varstva podatkov na spletu, pravila zasebnosti in uporabe Facebooka, navaja, katere podatke Facebook zbira in kako jih uporablja, podaja nekaj splošnih informacij o Facebooku in Instagramu ter o neprimernih in nezakonitih vsebinah.

V empiričnem delu so podani rezultati raziskave, ki sva jo naredili med učenci naše šole od šestega do devetega razreda. Ustvarili sva profil, ki s profili opazovanih oseb ni bil spletno povezan, ter ugotavljali, katere osebne podatke imajo učenci javno objavljene. Prav tako sva ugotavljali razlike glede na spol in starost. Osredotočili sva se na družabni omrežji Facebook in Instagram. Z raziskavo sva želeli ugotoviti, v kolikšni meri so učenci na spletu previdni.

Ugotovili sva, da so učenci naše šole relativno previdni na družabnih omrežjih, vendar obstajajo tudi izjeme. Previdnejši bi morali biti pri objavljanju osebnih podatkov, saj s tem razkrivamo svojo identiteto. Ugotovili sva tudi, da veliko učencev objavlja slike obraza ali celo neprimerne slike, kar je lahko zelo nevarno. Z varnostnega vidika neustrezno se nama zdi objavljanje naslova bivanja, kar prav tako počne nekaj učencev, ki so sodelovali v raziskavi.

Najin glavni namen je bil opozoriti sošolce in ostale učence na nevarnosti, ki jih lahko doletijo pri naivni uporabi družabnih omrežij z razkrivanjem preveč osebnih informacij in fotografij.

**Ključne besede:** spletna varnost, družabna omrežja, osebni podatki

## ABSTRACT

The rules on data protection on the web, privacy rules and the use of Facebook, the data that Facebook collects and uses, some general information about Facebook and Instagram, and inappropriate and illegal contents are described in the theoretical part of the research paper.

The results of the research that we made among the pupils of our school from the sixth to the ninth grade are presented in the empirical part. A profile that was not among the friends of the observed people was created by us, in order to find out, which personal information the pupils have made public. Also, the differences in gender and age were observed. The focus was put on social networks Facebook and Instagram. With the research we wanted to find out the extent of pupils' cautiousness on the web.

We have found out, that the pupils of our school are relatively cautious on social networks, with some exceptions. One should be more careful when posting personal information, as it reveals our identity. We have also found out, that many pupils publish facial images or even inappropriate images, what can be very dangerous. From the security point of view, posting one's own address as some pupils do, seems inappropriate to us.

The main purpose of the research paper is to warn and alert schoolmates and other pupils about the overwhelming dangers of the naive use of social networks by revealing too much personal information and photographs.

**Keywords:** web security, social networks, personal information

# 1 UVOD

Večina ljudi na tem svetu uporablja družabna omrežja za zabavo, pogovore s prijatelji, objavljanje slik ipd. Zanimivo je, da uporabniki še vedno objavljajo svoje osebne podatke in neprimerne slike, ki razkrivajo njihovo identiteto ali prebivališče, prijatelje ipd. Takšna dejanja lahko vodijo v različne zlorabe identitete ali v spletno nasilje. To pa lahko preprečimo s poznavanjem in ozaveščanjem varovanja podatkov na spletu.

Namen raziskovalne naloge je bil ugotoviti, kako učenci naše šole na družabnih omrežjih skrbijo za svoje osebne podatke in kakšne so razlike pri objavljanju podatkov glede na spol in starost, ali upoštevajo pravila varne uporabe spleta ter kakšne vsebine objavljajo. V raziskovalni nalogi sva zajeli družabna omrežja Instagram in Facebook. Preverili sva profilne slike, »sporne« slike, razkrivanje osebnih podatkov, slike prijateljev in družinskih članov, označeno lokacijo in objavljanje slik obraza.

Za to temo sva se odločili, ker želiva vrstnike ozaveščati o tveganjih na družabnih omrežjih glede razkrivanja podatkov.

## 2 TEORETIČNI DEL

### 2.1 Facebook

Facebook ima 1,3 milijarde uporabnikov. Zuckerbergovo družabno omrežje razpolaga z eno najboljširnejših zbirk osebnih metapodatkov (podatkov o podatkih) na svetu. Facebook uporablja mehanizem SSO (Single Sign-On oziroma "en vpis"), ki uporabnikom omogoča, da se v Facebook in številne druge spletne strani prijavijo z enim uporabniškim imenom in geslom. S SSO lahko družabno omrežje iz uporabnikovega spletnega početja sestavi dnevnik, s pomočjo katerega uporabniku prikazuje ciljne oglase in mu predlaga zanj primerne aplikacije ali igre. Facebook v zadnjem času pridobi ogromno podatkov tudi na račun lastništva Instagrama, WhatsAppa ter aplikacije Messenger. (Tomšič, 2014)

#### 2.1.1 Pravila Facebooka

Facebook ima tudi nekaj pravil, kot so:

- uporaba imena, kot ga uporabljaš v vsakdanjem življenju,
- navesti je potrebno točne podatke o sebi,
- ustvariš lahko samo en lasten račun,
- svojega računa ne smeš prenesti na drugo osebo,
- Facebooka ne smeš uporabljati, če si obsojen spolni prestopnik ali so tvoj račun že zasegli v preteklosti. ("POGOJI STORITVE", b. d.)

#### 2.1.2 Uporaba

- Za uporabo je določena minimalna starost 13 let.
- V primeru, da se mlajši osebi vseeno uspe registrirati na Facebooku in se tovrstna zloraba odkrije, se Facebook zavezuje, da bo takoj po obvestilu izbrisal profil te osebe.
- Profil si lahko nastaviš kot javni in zasebni (javni – vidijo ga lahko vsi, zasebni - na voljo le tvojim prijateljem na Facebooku).
- Prav tako moramo biti previdni pri prepoznavanju spletnih prevar ipd. ("FACEBOOK", b. d.)

### 2.1.3 Nasveti

- Ko se vpišeš, navedi čim manj podatkov.
- Upoštevaj starostno omejitev (za Facebook 13 let).
- Nastavitve zasebnosti svojega profila v družabnih omrežjih nastavi tako, da lahko tvoje objave in profil vidijo le prijatelji in ne splošna javnost.
- Za prijatelje v družabnih omrežjih sprejemaj le ljudi, ki jih poznaš tudi v živo.
- Nauči se prijavit zlorabo, nadlegovanje, sovražno skupino, sliko, posnetek in blokirati osebo v družabnem omrežju, ki ga uporabljaš. Nauči se tudi izbrisati svoj profil.
- Spoštuj zasebnost drugih.
- Nikomur ne zaupaj svojega gesla.
- Bodi pozoren na uporabo lokacijskih sredstev.
- Ne odpiraj sporočil, ki jih prejmeš od neznancev, in nenavadnih sporočil tvojih prijateljev.
- Zavedaj se, da, kar objaviš na družabnem omrežju, na nek način predaš v last omrežja, saj lahko podatke in slike uporabijo v druge namene (npr. za oglaševanje).
- Preberi pogoje uporabe omrežja, ki ga uporabljaš, in ugotovi, kaj lahko storijo s tvojimi podatki ... ("VODIČI: NASTAVITVE VARNOSTI IN ZASEBNOSTI NA DRUŽABNIH OMREŽJIH", 2017)

## 2.2 Laži in Grooming

Na spletu je veliko laži, zato ne smemo verjeti vsemu, kar tam preberemo. Neprimernih vsebin ne deli naprej. Kar je kaznivo in neprimerno v realnem svetu, je tudi na spletu.

Spletni grooming ali navezovanje stikov za spolne namene z uporabo tehnologije je vedenje storilca, ki namerava približati se mladoletni osebi prek spleta in pridobiti njeno zaupanje. Cilj storilca je srečanje z mladoletno osebo in spolna aktivnost ali pridobitev fotografij in posnetkov otroka, ki so spolne narave. Spletni grooming je v Sloveniji kazniv. ("SPLETNI GROOMING", b. d.)

## 2.3 Nasilje na spletu

Poznamo več oblik nasilja na spletu:

- spletne strani s slikami in videoposnetki nasilja,
- spletne strani, ki pozivajo k sovraštvu,
- nasilne spletne igre,
- domači videoposnetki pretefov, ki se širijo med mladimi,
- spletno ustrahovanje,
- zavajajoče vsebine: lažnih novic je na spletu vse več, zato najprej preverite ozadje le-teh oz. pobrskajte malo globlje. ("NASILJE NA SPLETU", b. d.)

## 2.4 Instagram

Instagram, ki sta ga ustvarila Kevin Systrom in Mike Krieger, je v lasti Facebooka. Je aplikacija za deljenje fotografij in videoposnetkov. Aplikacija omogoča uporabnikom naložene fotografije in video posnetke urejati z različnimi filtri, oznakami in informacijami o lokaciji. Objave se lahko delijo javno ali s predhodno izbranimi ljudmi (zasebno). Uporabniki lahko brskajo po vsebini drugih uporabnikov, po oznakah in lokacijah ter si ogledujejo vsebino, ki je v trendu, lahko »všečkajo« fotografije in sledijo drugim uporabnikom. Na profilu so lahko vidni tudi najljubši spomini («Highlights»). Zasebni profil si

lahko ogledajo samo določene oz. potrjene osebe s strani uporabnika. Instagram je bolj priljubljen pri mlajši populaciji, Facebook pa pri nekoliko starejši. ("Instagram", 2018)

#### 2.4.1 Uporaba

Ko na Instagramu objavimo fotografijo ali videoposnetek, bo to prikazano na našem profilu, kar bodo lahko videli vsi, ki nam sledijo. Če imamo svoj profil nastavljen kot »javni«, lahko vsakdo, ki ga obišče, vidi naše fotografije. Zaradi varovanja zasebnosti in nadzora nad tem, kdo vidi naše objave, priporoča uporabo nastavitvev za polno zasebnost profila. Slike objavimo tako, da z mobilnim telefonom posnamemo fotografijo ali od 3 do 60 sekundni video. Za umetniški vtis lahko dodamo različne filtre. S srčkom lahko všečkamo fotografije ostalih uporabnikov, jih komentiramo in na naših fotografijah označujemo druge. ("INSTAGRAM", b. d.)

#### 2.4.2 Tveganja

Kot na drugih družabnih omrežjih se tudi tu pojavljajo spletno nasilje in ustrahovanje, žaljenje in posmehovanje ter hujše oblike, kot so izsiljevanje, grožnje in podobno. Vsa ta tveganja lahko bistveno zmanjšamo, če spremenimo privzete nastavitve iz »javnega« profila na »zasebni«. Na tak način omejimo občinstvo in poskrbimo, da imajo dostop do naših fotografij ali posnetkov samo tisti, ki jim lahko zaupamo. ("INSTAGRAM", b. d.)

#### 2.4.3 Zasebnost

- Lokacija:  
Na Instagramu obstaja funkcija, s katero lahko delimo lokacijo, na kateri smo posneli objavljeno fotografijo. Veliko varneje je, da to možnost v nastavitvah onemogočimo.
- Objavljanje:  
Biti moramo zelo previdni, kakšne slike in posnetke objavljamo. Sporne slike in slike, ki razkrivajo naš domači naslov ter kakšne druge osebne podatke, ni priporočljivo objavljati. Tudi če je naš profil zasebni, lahko pride do zlorab. Pred objavo posamezne slike ali video posnetka razmislimo, kaj z objavo razkrivamo, sporočamo in kakšne so lahko posledice.
- Blokiranje in prijava:  
Če nekdo deli fotografije ali videoposnetke, zaradi katerih se počutimo neprijetno, ga blokirajmo ali pa mu prenehajmo slediti. Prav tako lahko prijavimo nekaj, za kar menimo, da krši Instagramova pravila skupnosti. Če nas nekdo ustrahuje ali nadleguje, pa to osebo prijavimo Instagramovemu centru za pomoč. ("INSTAGRAM", b. d.)

### 2.5 Kraja identitete

Kraja identitete je kraja posameznikove istovetnosti, pri kateri se storilec pretvarja, da je nekdo drug. Kraja identitete je definirana kot uporaba osebnih podatkov oziroma identitete nekoga drugega (ime, datum rojstva, obstoječi naslov itd.) za pridobitev neke koristi, običajno ekonomske narave ali inkriminacije druge osebe. Kraja identitete pomeni posebno vrsto hudega in nepovratnega posega v informacijsko zasebnost oz. v varstvo osebnih podatkov. Žrtve so prizadete v intenziteti, ki je primerljiva s posledicami drugih nasilnih kaznivih dejanj, ki se nanašajo na življenje in telo ali premoženje. Kraja identitete se uporablja tudi kot sopomenka za zlorabo identitete, temeljna razlika med pojmom pa je v tem, da zloraba zajema tudi uporabo lažne, namišljene identitete. ("Kraja identitete", 2017)



Načini kraje identitete:

- nepazljivost – po nesreči ali celo namerno razkrijemo geslo ali druge naše podatke,
- phishing – preko lažnih elektronskih sporočil vas storilec usmeri na potvorbene spletne strani, kjer vpišete geslo, to pa se pošlje storilcu,
- okužba računalnika – podtaknjen program ukrade digitalna potrdila in prestreza gesla,
- cybercaffee – okužen je računalnik, ki ga uporabljate. ("KRAJA IDENTITETE", 2018)

## **2.6 Obnašanje in komuniciranje na spletu**

- Pri komuniciranju prek mobilnega telefona in spleta upoštevaj bonton, bodi strpen in prijazen.
- Ne skrivaj se za anonimnostjo. Na spletu smo pogosto lažje nesramni do drugih, saj svoji žrtvi ne gledamo v obraz, kar pa ne pomeni, da je žrtvi s tem kaj lažje.
- Osebo, ki jo želiš fotografirati s svojim mobilnim telefonom, prej vprašaj za dovoljenje.
- Ne razpošiljaj sporočil, slik, video posnetkov, ki nekomu škodijo.
- Prepiranje, razčiščevanje sporov, konfliktov, družinskih nesoglasij, nesporazumov s prijatelji in znanci ter neznanci ne sodi na splet.
- Ne širi nestrpnosti in sovražnega govora na spletu. Širjenje sovražnosti na spletu je kaznivo dejanje. Ne počni tega, če pa naletiš nanj, ga prijavi na Spletno oko. ("OBNAŠANJE IN KOMUNICIRANJE NA SPLETU – 10 NAJ NASVETOV", b. d.)

## 3 EMPIRIČNI DEL

### 3.1 Raziskovalna vprašanja

1. A) Ali večina učencev objavlja slike obraza na Facebooku?  
B) Ali večina učencev objavlja slike obraza na Instagramu?
2. Ali fantje na Facebooku objavljajo več osebnih podatkov kot dekleta?
3. Ali ima na Facebooku več deklet kot fantov vidne prijatelje?
4. Ali na Facebooku večina učencev objavlja sporne slike?
5. A) Ali večina učencev na Facebooku objavlja slike, ki vsebujejo prijatelje ali družinske člane?  
B) Ali večina učencev na Instagramu objavlja slike, ki vsebujejo prijatelje ali družinske člane?
6. A) Ali ima na Facebooku več deklet kot fantov objavljeno profilno sliko obraza?  
B) Ali ima na Instagramu več deklet kot fantov objavljeno profilno sliko obraza?
7. Ali ima večina učencev na Instagramu označene slike z lokacijo?
8. Ali na Instagramu več deklet kot fantov objavlja sporne slike?
9. Ali ima na Instagramu več starejših kot mlajših učencev zasebni profil?

### 3.2 Raziskovalne hipoteze

1. A) Na Facebooku večina učencev objavlja slike obraza.  
B) Na Instagramu večina učencev objavlja slike obraza.
2. Na Facebooku fantje objavljajo več osebnih podatkov kot dekleta.
3. Na Facebooku ima več deklet kot fantov vidne prijatelje.
4. Večina učencev na Facebooku ne objavlja spornih slik.
5. A) Večina učencev na Facebooku ne objavlja slik, ki vsebujejo prijatelje ali družinske člane.  
B) Večina učencev na Instagramu ne objavlja slik, ki vsebujejo prijatelje ali družinske člane.
6. A) Na Facebooku ima več deklet kot fantov za profilno sliko svoj obraz.  
B) Na Instagramu ima več deklet kot fantov za profilno sliko svoj obraz.
7. Večina učencev na Instagramu nima označenih slik z lokacijo.
8. Na Instagramu več deklet kot fantov objavlja sporne slike.
9. Na Instagramu ima več starejših učencev zasebni profil.

### 3.3 Raziskovalna metoda in raziskovalni vzorec

Raziskava je temeljila na metodi opazovanja. V raziskovalni vzorec so bili vključeni učenci Osnovne šole Anice Černejeve Makole iz 6., 7., 8. in 9. razreda. Ti učenci so bili stari od 11 do 15 let. Razdelili sva jih v dve skupini, in sicer 6. in 7. razred ter 8. in 9. razred. Tako je v raziskavi sodelovalo 30 učencev 6. in 7. razreda ter 26 učencev 8. in 9. razreda.

Tabela 1: Število (f) učencev in strukturni odstotki (f %) učencev po posameznih razredih.

Razred	f	f %
6,7	30	53,57
8,9	26	46,43
Skupaj	56	100,0

V vzorcu šestinpetdesetih učencev je bilo 30 učencev 6. in 7. razreda (53,57 %) in 26 učencev 8. in 9. razreda (46,43 %).

Tabela 2: Število (f) učencev in strukturni odstotek (f %) učencev po spolu.

Spol	f	f %
Dekleta	26	46,43
Fantje	30	53,57
Skupaj	56	100,0

V raziskavi je sodelovalo 53,57 % fantov in 46,43 % deklet.

### 3.4 Spremenljivke

- Spol.
- Razred.
- Objavljanje profilne slike na Facebooku in Instagramu.
- Objavljanje osebnih podatkov na Facebooku.
- Prikaz prijateljev na Facebooku.
- Objavljanje slike obraza na Facebook in Instagram profilu.
- Objavljanje slik prijateljev ali družinskih članov na Facebooku in Instagramu.
- Sporne slike na Facebooku in Instagramu.
- Objavljanje označenih slik z lokacijo na Instagramu.
- Zasebni ali javni profil na Instagramu.

### 3.5 Namen raziskave

Namen najine raziskave je bil, da opozoriva učence na nevarnosti na spletu, na različna spletna nasilja in na krajo identitete. Najin namen je tudi, da jih posvariva pred objavljanjem in razkrivanjem svojih osebnih podatkov ter pred objavljanjem slik svojega obraza na družabnih omrežjih. Prav tako pa želiva vrstnike opozarjati in ozaveščati o varni ter ustrezni rabi družabnih omrežij.

### 3.6 Postopki zbiranja podatkov

Podatki so bili zbrani z opazovanjem profilov na družabnih omrežjih. Učence sva poiskali na družabnih omrežjih in po različnih kriterijih ocenili njihovo previdnost z objavljanjem podatkov na spletu. Podatke sva zbirali s profilom, ki z opazovanimi učenci ni bil spletno povezan. Te podatke sva vnesli v program PSPP in jih analizirali.

### 3.7 Postopki obdelave podatkov

Podatki so bili obdelani s programom PSPP in Excelom. V programu PSPP sva uporabili metode opisne statistike, t-test za neodvisne vzorce in t-test enega vzorca. V programu Excel sva povzeli pridobljene podatke in jih predstavili s pomočjo grafikonov.

### 3.8 Preizkušanje hipotez

#### 3.8.1 Preizkušanje hipoteze H1

H1A: Na Facebooku več kot 75 % učencev objavlja slike obraza.

Tabela 3: Objavljanje slike obraza na Facebooku.

Število n	Aritmetična sredina $\bar{x}$	Standardni odklon s	Preizkus razlik aritmetičnih sredin	
			t	P
29	1,24	0,44	-0,11	0,92

Ugotovljeno je bilo, da ne obstajajo statistično značilne razlike med dejanskim stanjem in najinim predvidevanjem. Več kot 75 % učencev objavlja slike obraza. Ravnali sva se po kriteriju, ki učenca, ki na svojem profilu objavlja več kot dve sliki obraza, uvršča med tiste, ki objavljajo slike svojega obraza. Ugotovili sva tudi, da veliko učencev sicer delno prekrije svoj obraz, vendar sva tudi takšne slike šteli med tiste, ki prikazujejo obraz. Zanimivo se nama zdi, da toliko učencev objavlja slike obraza, saj tovrstno početje posledično vodi k razkrivanju svoje identitete.

Hipoteza je potrjena.

H1B: Na Instagramu več kot 75 % učencev objavlja slike obraza.

Tabela 4: Objavljanje slike obraza na Instagramu.

Število n	Aritmetična sredina $\bar{x}$	Standardni odklon s	Preizkus razlik aritmetičnih sredin	
			t	P
24	1,42	0,50	1,62	0,12

Ugotovljeno je bilo, da ne obstajajo statistično značilne razlike med dejanskim stanjem in najinim predvidevanjem. Več kot 75 % učencev objavlja slike obraza. Ravnali sva se po kriteriju, ki učenca, ki na svojem profilu objavlja več kot dve sliki obraza, uvršča med tiste, ki objavljajo slike svojega obraza. Zanimivo se nama zdi, da več učencev objavlja svoj obraz na Facebooku kot na Instagramu.

Hipoteza je potrjena.

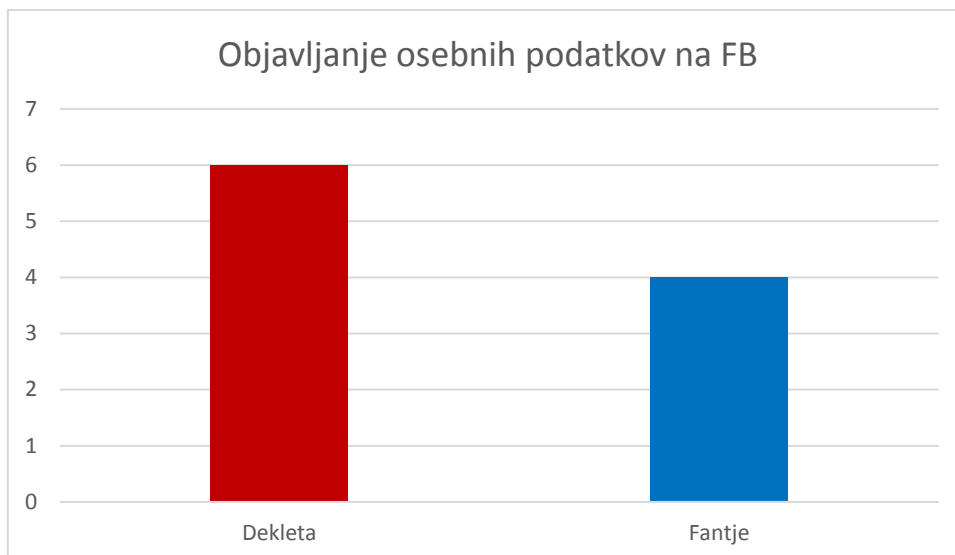
### 3.8.2 Preizkušanje hipoteze H2

H2: Na Facebooku fantje objavljajo več osebnih podatkov kot dekleta.

Tabela 5: Razlike med spoloma glede objavljanja osebnih podatkov na Facebooku.

Spol	Število N	%	Aritmetična sredina $\bar{x}$	Standardni odklon S	Preizkus razlik aritmetičnih sredin		Cohen's d
					t	P	
Dekleta	26	46,43	1,50	0,52	-1,44	0,17	-0,54
Fantje	30	53,57	1,76	0,44			

Ugotovljeno je bilo, da več deklet kot fantov objavlja osebne podatke na Facebooku, ampak ne obstajajo statistično značilne razlike med dejanskim stanjem in najinim predvidevanjem. Opazovana oseba, ki je objavila vsaj dva podatka izmed naslova prebivališča, imena in priimka, starosti, šole ali delovnega mesta, je bila uvrščena v kategorijo tistih, ki osebne podatke objavljajo. Presenetilo naju je, da kljub dejstvu, da Facebook uporablja več fantov kot deklet, slednja razkrivajo več podatkov.



Slika 1: Razlike med spoloma glede objavljanja osebnih podatkov na Facebooku.

Hipoteza je zavrnjena.

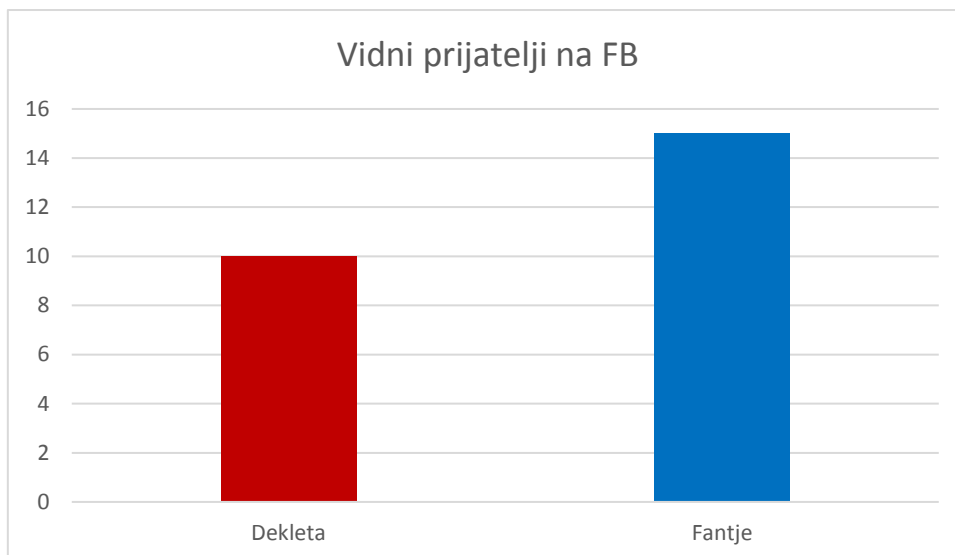
### 3.8.3 Preizkušanje hipoteze H3

H3: Na Facebooku ima več deklet kot fantov vidne prijatelje.

Tabela 6: Razlike med spoloma glede vidnih prijateljev na Facebooku.

Spol	Število N	%	Aritmetična sredina $\bar{x}$	Standardni odklon S	Preizkus razlik aritmetičnih sredin		Cohen's d
					t	p	
Dekleta	12	41,38	1,17	0,39	0,36	0,72	0,14
Fantje	17	58,62	1,12	0,33			

Ugotovljeno je bilo, da so med spoloma zelo male razlike oz. da ne obstajajo statistično značilne razlike med dejanskim stanjem in najinim predvidevanjem. Presenetilo naju je, da ima kljub majhnim razlikam več fantov kot deklet vidne prijatelje. Zanimivo se nama je zdelo, da nekateri učenci nimajo svojih prijateljev prikazanih kot vidnih.



Slika 2: Razlike med spoloma glede prikaza vidnih prijateljev na Facebooku.

Hipoteza je zavrnjena.

#### 3.8.4 Preizkušanje hipoteze H4

H4: Večina učencev na Facebooku ne objavlja spornih slik.

Tabela 7: Objavljanje spornih slik na Facebooku.

Število N	Aritmetična sredina $\bar{x}$	Standardni odklon s	Preizkus razlik aritmetičnih sredin	
			t	P
29	1,86	0,35	1,72	0,10

Ugotovljeno je bilo, da ne obstajajo statistično značilne razlike med dejanskim stanjem in najinim predvidevanjem. Med sporne slike sva uvrstili tiste, pri katerih so na slikah opazovane osebe pomanjkljivo oblečene (v kopalkah, spodnjem perilu ...). Za večino sva šteli, če več kot 75 % učencev ni objavljalo spornih slik. Upoštevali sva tudi, če je opazovana oseba imela le eno objavljeno sporno sliko. Že prej sva predvidevali, da sporne slike objavlja malo učencev.

Hipoteza je potrjena.

### 3.8.5 Preizkušanje hipoteze H5

H5A: Večina učencev na Facebooku ne objavlja slik, ki vsebujejo prijatelje ali družinske člane.

Tabela 8: Objavljanje slik s prijatelji ali družinskimi člani na Facebooku.

Število N	Aritmetična sredina $\bar{x}$	Standardni odklon s	Preizkus razlik aritmetičnih sredin	
			t	P
29	1,69	0,47	-0,69	0,50

Ugotovljeno je bilo, da ne obstajajo statistično značilne razlike med dejanskim stanjem in najinim predvidevanjem. Upoštevali sva tudi, če je opazovana oseba imela le eno sliko s prijateljem ali družinskim članom. Pod večino sva šteli, če več kot 75 % učencev ni objavljalo slik, ki vsebujejo prijatelje ali družinske člane. Presenetilo naju je, da nekaj učencev objavlja slike večinoma svojih prijateljev.

Hipoteza je potrjena.

H5B: Večina učencev na Instagramu ne objavlja slik, ki vsebujejo prijatelje ali družinske člane.

Tabela 9: Objavljanje slik s prijatelji ali družinskimi člani na Instagramu.

Število N	Aritmetična sredina $\bar{x}$	Standardni odklon s	Preizkus razlik aritmetičnih sredin	
			t	P
24	1,67	0,48	-0,85	0,41

Ugotovljeno je bilo, da ne obstajajo statistično značilne razlike med dejanskim stanjem in najinim predvidevanjem. Upoštevali sva tudi, če je opazovana oseba imela le eno sliko s prijateljem ali družinskim članom. Pod večino sva šteli, če več kot 75 % učencev ni objavljalo slik, ki vsebujejo prijatelje ali družinske člane. Zanimivo se nama je zdelo, da med uporabniki na Instagramu in Facebooku, ki objavljajo slike s prijatelji ali družinskimi člani, ni veliko razlik.

Hipoteza je potrjena.



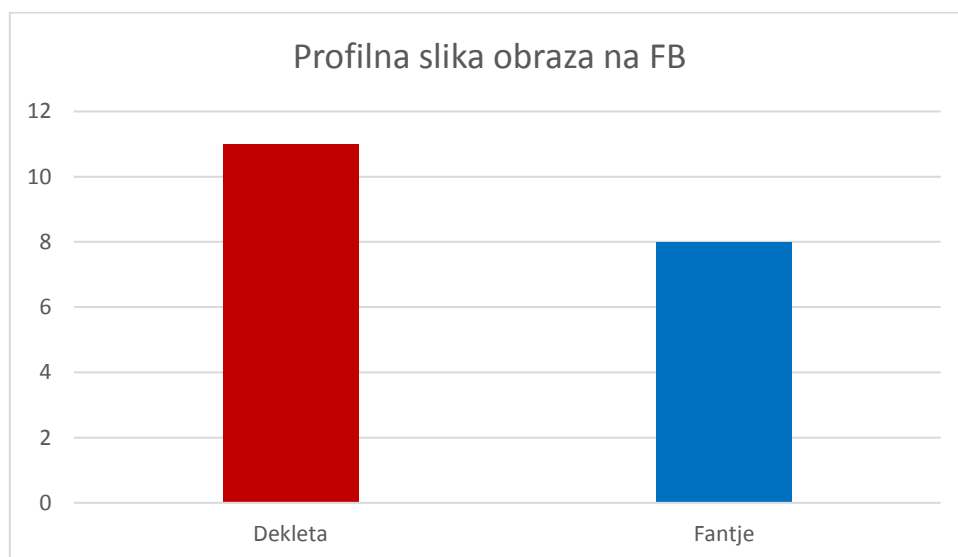
### 3.8.6 Preizkušanje hipoteze H6

H6A: Na Facebooku ima več deklet kot fantov za profilno sliko svoj obraz.

Tabela 10: Razlike med spoloma glede na objavljeno profilno sliko obraza na Facebooku.

Spol	Število n	%	Aritmetična sredina $\bar{x}$	Standardni odklon s	Preizkus razlik aritmetičnih sredin		Cohen's d
					t	P	
Dekleta	12	41,38	1,08	0,29	-2,97	0,006	-1,10
Fantje	17	58,62	1,53	0,51			

Ugotovljeno je bilo, da več deklet kot fantov objavlja svoj obraz za profilno sliko in da obstajajo statistično značilne razlike med spoloma. Zanimivo se nama zdi, da so razlike tako ogromne, saj tega nisva pričakovali.



Slika 3: Razlike med spoloma glede prikaza profilne slike obraza na Facebooku.

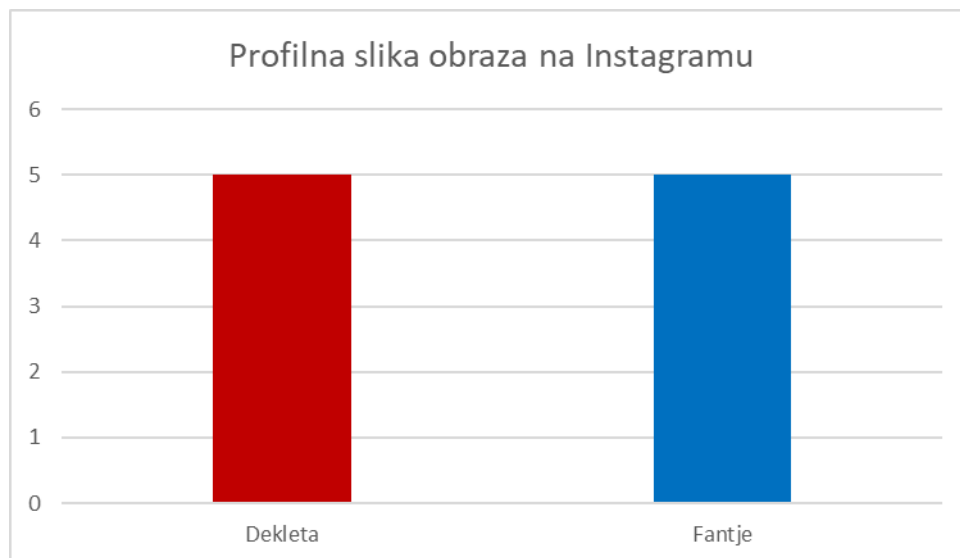
Hipoteza je potrjena.

H6B: Na Instagramu ima več deklet kot fantov za profilno sliko svoj obraz.

Tabela 11: Razlike med spoloma glede na objavljeno profilno sliko obraza na Instagramu.

Spol	Število n	%	Aritmetična sredina $\bar{x}$	Standardni odklon s	Preizkus razlik aritmetičnih sredin		Cohen's d
					t	p	
Dekleta	11	45,83	1,55	0,52	-0,33	0,74	-0,14
Fantje	13	54,17	1,62	0,51			

Ugotovljeno je bilo, da v najinem vzorcu enako število deklet in fantov objavlja slike obraza na Instagramu. Statistično značilne razlike kljub manjšemu vzorcu deklet ne obstajajo. Nekoliko sva bili presenečeni, da so med spoloma tako majhne razlike.



Slika 4: Razlike med spoloma glede prikaza profilne slike obraza na Instagramu.

Hipoteza je zavrnjena.

### 3.8.7 Preizkušanje hipoteze H7

H7: Večina učencev na Instagramu nima označenih slik z lokacijo.

Tabela 12: Označene slike z lokacijo na Instagramu.

Število N	Aritmetična sredina $\bar{x}$	Standardni odklon s	Preizkus razlik aritmetičnih sredin	
			t	P
24	1,83	0,38	1,07	0,30

Ugotovljeno je bilo, da zelo malo učencev označuje slike z lokacijo, zato ne obstajajo statistično značilne razlike med dejanskim stanjem in najinim predvidevanjem. Pod večino sva šteli, če več kot 75 % učencev na Instagramu ni imelo označenih slik z lokacijo. Opazovana oseba je morala imeti označeni z lokacijo vsaj dve sliki, drugače opazovane osebe nisva šteli. Prijetno sva bili presenečeni, da učenci ravnaajo odgovorno, saj na slikah ne objavljajo lokacije.

Hipoteza je potrjena.

### 3.8.8 Preizkušanje hipoteze H8

- H8: Na Instagramu več deklet kot fantov objavlja sporne slike.

Tabela 13: Razlike med spoloma glede objavljanja spornih slik na Instagramu.

Spol	Število n	%	Aritmetična sredina $\bar{x}$	Standardni odklon s	Preizkus razlik aritmetičnih sredin		Cohen's d
					t	P	
Dekleta	11	45,83	1,73	0,47	-1,94	0,08	-0,81
Fantje	13	54,17	2,00	0,00			

Ugotovljeno je bilo, da ne obstajajo statistično značilne razlike med dejanskim stanjem in najinim predvidevanjem, čeprav na Instagramu objavlja sporne slike več deklet kot fantov, vendar so razlike majhne. Zanimivo se nama je zdelo, da niti en fant na Instagramu ne objavlja spornih slik. Ugotovili sva tudi, da manj učencev objavlja sporne slike na Instagramu kot na Facebooku.



Slika 5: Razlike med spoloma glede prikaza spornih slik na Instagramu.

Hipoteza je zavrnjena.

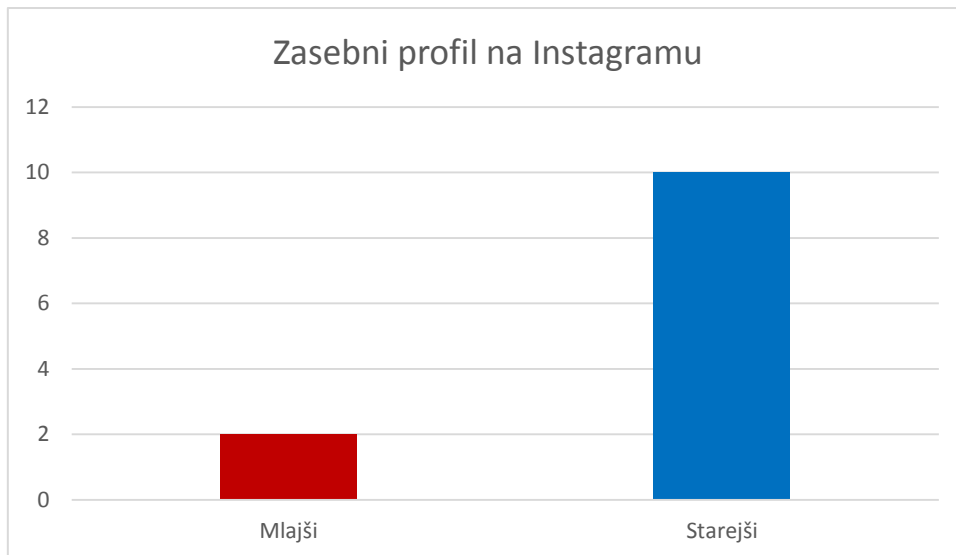
### 3.8.9 Preizkušanje hipoteze H9

H9: Na Instagramu ima več starejših učencev zasebni profil.

Tabela 14: Razlike med različno starimi učenci glede na javni in zasebni profil na Instagramu.

Razred	Število n	%	Aritmetična sredina $\bar{x}$	Standardni odklon s	Preizkus razlik aritmetičnih sredin		Cohen's d
					t	P	
6., 7.	6	25	1,67	0,52	0,92	0,37	0,45
8., 9.	18	75	1,44	0,51			

Ugotovljeno je bilo, da ne obstajajo statistično značilne razlike med dejanskim stanjem in najinim predvidevanjem. Zanimivo se nama je zdelo, da tako zelo malo mlajših učencev uporablja Instagram in da ima kar precej starejših učencev javni profil.



Slika 6: Razlike med mlajšimi in starejšimi učenci glede zasebnosti profila na Instagramu.

Hipoteza je zavrnjena.

## 4 RAZPRAVA

Po pregledu rezultatov sva dobili osem potrjenih in štiri zavrnjene hipoteze. Ugotovili sva, da so učenci precej previdni pri razkrivanju podatkov o sebi in objavljanju slik, ki razkrivajo podatke o njih (prebivališče, šolanje, prijatelje ...). Relativno velike razlike so se pojavile med spoloma. Ugotovili sva, da so dekleta bolj previdna pri varovanju podatkov kot fantje, vendar fantje na Instagramu objavljajo manj spornih slik kot dekleta. Prišli sva tudi do ugotovitev, da mlajši učenci v primerjavi starejšimi manj uporabljajo družabna omrežja (Instagram, Facebook). Največ uporabnikov spletnih omrežij na naši šoli prihaja iz osmega in devetega razreda.

## 5 ZAKLJUČEK

Vse vrstnike in ostale uporabnike družabnih omrežij bi želeli opozoriti, naj bodo pozorni, koliko podatkov o sebi in svojih prijateljih razkrivajo. Pri tem naj ne pozabijo na spletna pravila. Priporočljivo je, da imajo profil nastavljen kot zasebni. Na Facebooku in Instagramu pa naj bodo pozorni na objavljanje spornih slik, naslovov in lokacij. Svoje podatke na spletu je potrebno vedno varovati, sicer lahko kaj hitro pride do kraje identitete in zlorabe podatkov.

Ugotovili sva, da so učenci naše šole na spletu precej previdni in pozorni, saj ne objavljajo veliko osebnih podatkov in spornih slik, čeprav vendarle obstajajo izjeme. Presenetilo naju je, da ima tudi veliko mlajših učencev družabna omrežja, čeprav še niso dopolnili starostne omejitve (13 let).

## 6 LITERATURA

- Facebook. (b. d.). Na *Safe.si*. Pridobljeno 16. december 2018. od <https://safe.si/nasveti/druzabna-omrezja/facebook>
- Instagram. (28. december 2018). V *Wikipedija, prosta enciklopedija*. Pridobljeno od <https://sl.wikipedia.org/wiki/Instagram>
- Instagram. (b. d.). Na *Safe.si*. Pridobljeno 30. november 2018. od <https://safe.si/nasveti/druzabna-omrezja/instagram>
- Kraja identitete. (2018). [objava na blogu]. Pridobljeno 18. januar 2019., od <https://www.cert.si/si/varnostne-groznje/kraja-identitete/>
- Kraja indentitete. (28. december 2018). V *Wikipedija, prosta enciklopedija*. Pridobljeno od [https://sl.wikipedia.org/wiki/Kraja\\_identitete](https://sl.wikipedia.org/wiki/Kraja_identitete)
- Nasilje na spletu. (b. d.). Pridobljeno 26. november 2018. od <https://safe.si/nasveti/neprimerne-in-nezakonite-vsebine/nasilje-na-spletu>
- Obnašanje in komuniciranje na spletu – 10 naj nasvetov. (b. d.). Pridobljeno 18. januarja 2019. od <https://safe.si/nasveti/obnasanje-na-spletu/obnasanje-in-komuniciranje-na-spletu-10-naj-nasvetov>
- Pogoji storitve. (b. d.). Pridobljeno 16. december 2018. od <https://www.facebook.com/terms.php>
- Spletni grooming. (b. d.). Pridobljeno 5. december 2018. od <https://safe.si/neprimerne-in-nezakonite-vsebine/spletni-grooming>
- Tomšič, M. (oktober 2014). *Kako podatke o vas zbirajo Facebook, Google in Apple?* Pridobljeno 15. december 2018., od <https://siol.net/digisvet/novice/kako-podatke-o-vas-zbirajo-facebook-google-in-apple-38272>
- Vodiči: nastavitve varnosti in zasebnosti na družabnih omrežjih. (2017). Pridobljeno od 5. december 2018. od <https://safe.si/novice/vodici-nastavitve-varnosti-in-zasebnosti-na-druzabnih-omrezjih>